

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Полтава
2022

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 173-Н від 05 вересня 2022 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д. е. н., професор, перший проректор ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Відповідальні редактори:

О. В. Гасій, к. е. н., доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти ПУЕТ;

С. В. Гаркуша, д. т. н., професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;

А. С. Ткаченко, к. т. н., доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ;

Л. М. Діденко, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

А. В. Артеменко, к. е. н., доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

Н. М. Бобух, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ;

В. Л. Іщенко, к. філол. н., доцент завідувач кафедри ділової іноземної мови ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Ю. С. Матвієнко, к. п. н., проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. – Полтава : ПУЕТ, 3-41 2022. – 268 с.

ISBN 978-966-184-435-2

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Готельно-ресторанна справа; Економіка; Комп'ютерні науки; Міжнародні економічні відносини; Облік і оподаткування; Освітні педагогічні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі», 2022

ISBN 978-966-184-435-2

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ
ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА
СТРАХУВАННЯ**

Освітня програма «Фінанси і кредит»

Давиденко Б. В., Тимошенко О. В.

Трансформація податкових надходжень в
умовах реформування місцевого самоврядування 249

Карачковська П. С., Яріш О. В.

Цифровізація як напрям трансформації
фінансового сектору України..... 253

Колісник В. О., Педченко Н. С.

Зарубіжний досвід оподаткування прибутку
підприємств та його адаптація до вітчизняних умов 258

Курмишева А. Є., Гудзь Т. П.

Оцінка стану фінансової рівноваги підприємства..... 263

збільшилися в 53 рази. Стрімке зростання податку на прибутку 2021 році відбулось в основному за рахунок високих світових цін на залізну руду, що вплинуло на обсяг прибутку підприємств недержавної форми власності. Також суттєво збільшилися надходження місцевих податків та зборів, а саме в 11 р., що стало результатом зміни складу цих податків і віднесення до них плати за землю, єдиного податку, запровадження транспортного податку та удосконалення механізму адміністрування податку на нерухоме майно. Натомість надходження до місцевих бюджетів рентної плати та плати за використання природних ресурсів за 2014–2021 роки, навпаки, зазнали зменшення в 1,7 рази, що є результатом зміни співвідношення при розподілі цих коштів між державним та місцевими бюджетами.

Висновки. Отже, запроваджені бюджетно-податкові зміни щодо фінансового забезпечення суб'єктів системи місцевого самоврядування суттєво покращили його рівень, що сприятиме, з одного боку, отриманню органами місцевого самоврядування фінансової автономії, з іншого – стимулу до розвитку громади.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України. Кодекс № 2456-VI від 8.07.2010 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Податковий кодекс України : Законодавство України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2684-14>.
3. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

УДК 004.9:336.1-044.922(477)

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК НАПРЯМ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

*Карачковська П. С., магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси і кредит»
Яріш О. В., к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи*

Анотація. У статті досліджено закономірності та етапи цифрової трансформації фінансового сектора України у розрізі його

основних сегментів. Акцентовано увагу, що різні сегменти фінансового сектору України мають різний рівень цифрового розвитку. Для досягнення мети дослідження використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: систематизація та узагальнення, аналіз, індукція, наукова абстракція.

Ключові слова: цифрова трансформація, цифрове масштабування, банк, небанківські фінансові установи, блокчейн.

Abstract. The article investigates the patterns and stages of digital transformation of the financial sector of Ukraine in the context of its main segments. It is emphasized that different segments of the financial sector of Ukraine have different levels of digital development. To achieve the purpose of the study, a set of general scientific and special research methods was used: systematization and generalization, analysis, induction, scientific abstraction.

Keywords: digital transformation, digital scaling, bank, non-bank financial institutions, blockchain.

Постановка проблеми. Фінансовий ринок зазнав кардинальних змін у продовж останніх років. За цей час він трансформувався з моделі традиційного корпоративного бізнесу до цілих екосистем банківського та небанківського ринків. Трансформації продиктовані й новими викликами, що формують попит на цифрові продукти і сервіси у фінансовій сфері. Враховуючи наростаючу нестабільність спричинену війною в Україні, обрана для дослідження тема набуває неабиякої актуальності та виходить в центр професійного дискурсу.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Сутність, генезис та еволюція розуміння поняття цифровізації та цифрової трансформації розглянута у значній кількості наукових праць зарубіжних та вітчизняних науковців, серед яких доцільно відзначити дослідження А. МакАфі, С. Бреннанда, Д. Крейсс, С. Ворнера, Ю. Нікітіна, О. Бурбело, Г. Ткачук, Г. Чмерук, В. Р. Крапів, І. Бурлакової. Дослідження сучасного стану цифровізації фінансового сектору України представлено у наукових статтях А. Завербного, Н. Сокульського, О. Гринюк, О. Еркес, О. Калити, Т. Гордієнко, В. Коваленко, тенденції розвитку digital-технологій на ринку фінансових послуг України в умовах воєнного стану викладено у науковому дослідженні Гнидюк І.

Формування мети. Метою статті є дослідження процесів цифровізації як напряму трансформації фінансового сектору України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Повномасштабна війна на території України та її наслідки значною мірою відбиваються на функціонуванні національного фінансового ринку та вимагають його трансформації відповідно до реалій сьогодення. В таких умовах беззаперечним фактом є твердження про те, що ефективна інтеграція фінансового сектора економіки України у світовий економічний простір можлива лише за умови активізації впровадження цифрових трансформацій.

За твердженням засновника Agile Elephant – Девіда Террара «цифрова трансформація – це процес переходу від застарілого підходу до нових способів роботи та мислення з використанням цифрових, соціальних, мобільних і нових технологій та передбачає зміну лідерства, інше мислення, заохочення інновацій і нових бізнес-моделей, оцифрування активів і розширення використання технологій для покращення досвіду співробітників, клієнтів, постачальників, партнерів та інших зацікавлених сторін [1].

Еволюційно процес цифрової трансформації бізнесу/сектору фінансового ринку проходить у п'ять етапів [2]:

- «знайомі» з цифровими технологіями;
- початок цифровізації;
- цифрове масштабування;
- цифрова інтеграція;
- працюють в цифровому форматі.

Справедливо відмітити, що цифрові трансформації фінансового сектору не відбуваються одномоментно та рівномірно – різні його сегменти мають різний рівень цифрового розвитку. Можливості сприйняття цифрових трансформацій різняться у кожному секторі фінансового ринку, як за термінами реалізації, так і за сукупністю і призначенням впроваджуваних технологій та залежать від багатьох формальних та неформальних інституційних чинників ендогенного та екзогенного характеру зокрема цифрової «зрілості» відповідного сектору, потенційного обсягу фінансових ресурсів, які мають бути спрямовані на впрова-

дження нових технологій, організаційних особливостей, бізнес-культури тощо.

У цілому, перехід фінансового сектору до цифрової моделі розвитку значно прискорився у зв'язку з, поширенням пандемії COVID-19. Карантинні обмеження та локдауни, з одного боку, призвели до скорочення попиту на традиційні фінансові послуги, а з іншого – збільшили попит на послуги, що надаються онлайн.

Зокрема, ключовими векторами цифрової диджиталізації банківських процесів в Україні стали: перехід на онлайн-формат обслуговування всіх груп клієнтів; цифрова трансформація банківських переказів; переосмислення моделі банківського бізнесу за рахунок використання технології блокчейн і смарт-контрактів; співробітництво з партнерами для розробки цифрових продуктів, оптимізації бізнес-процесів, впровадження штучного інтелекту тощо.

Найбільшими лідерами цифрового банкінгу за кількістю користувачів на вітчизняному ринку є Приват24 від АТ «Приват Банк» (понад 12 млн), Ощад 24/7 від АТ «Ощадбанк» (4 млн), Monobank від Universal Bank (3 млн) [4].

На масовий перехід в онлайн вказує і висока активність користувачів банківських послуг щодо пошукових запитів в мережі Інтернет на сайти інших українських банків (табл. 1).

Таблиця 1 – ТОП найпопулярніших сайтів українських комерційних банків за кількістю пошукових запитів за підсумками березня-вересня 2021 року за даними аналітичних компаній SimilarWeb і Semrush [3]

БАНК	Similar Web (за 6 міс.)	Semrush Traffic (за 6 міс.)
1. Райффайзен Банк Аваль	10 300 000	3 777 000
2. ПУМБ	8 150 000	3 711 600
3. Альфа-Банк	3 760 000	3 643 800
4. Monobank	2 110 000	1 372 200
5. Укрсїббанк	1 940 000	2 892 000
6. Креді Агріколь	1 640 000	1 015 800

БАНК	Similar Web (за 6 міс.)	Semrush Traffic (за 6 міс.)
7. ОТП Банк	2 033 000	1 680 000
8. Кредобанк	1 190 000	946 200
9. Південний	1 167 000	596 400
10. Форвард банк	981 000	140 400
11. Ідея Банк	1 185 000	582 000
12. ТАСКОМБАНК	828 000	492 600
13. ПРАВЭКС БАНК	183 816	182 400
14. Sportbank	150 000	131 000
15. БІС банк	315 000	106 200
16. Радабанк	88 700	99 000

Це свідчить про те, що українці готові на зміни і прагнуть використовувати сучасні технології.

Наявний стан ринку небанківських фінансових установ в Україні формує різні умови для діджиталізації бізнес-процесів його ключових учасників. Найактивніші цифрові трансформації відбуваються у галузі страхових послуг. Страхові компанії одними з перших на фінансовому ринку одержали право укладати електронні страхові договори у сфері обов'язкового страхування автоцивільної відповідальності власників транспортних засобів. У секторі стійко зростає кількість страхових продуктів, що продаються онлайн, розвиваються сервіси віддаленого врегулювання збитків, впроваджуються мобільні додатки.

Водночас, ринок кредитних спілок, як один з найбільш вразливих сегментів фінансового сектору України, який суттєво постраждав від війни опинився на межі виживання. Як механізм запобігання кризі неплатоспроможності на ринку та захисту заощаджень вкладників кредитних спілок законодавчими новаціями військового часу передбачено можливість тимчасового призупинення діяльності окремих кредитних спілок на час дії воєнного стану з подальшим їх відновленням.

Кім того, стримуючим фактором на шляху цифрової трансформації є те, що базове законодавство щодо захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг належним чином не враховує особливості їх надання із застосуванням ІТ-технологій

та не регулює їх належним чином. Нормативно-правові акти органів, що здійснюють державне регулювання ринків небанківських фінансових послуг, містять лише окремі елементи захисту прав споживачів в цьому напрямі, та на рівні закону не передбачає змін в царині захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг на засадах цифровізації.

Висновки. Виявлені тенденції фінансового сектору у розрізі його складових дає підстави для висновків, що банківський сектор знаходиться на стадії цифрового масштабування, а сектор небанківських фінансових установ, за виключенням окремих його учасників – тільки на початку цифровізації.

Список використаних джерел

1. What is Digital Transformation? Theagileelephant.com. website [Електронний ресурс]. URL: <http://www.theagileelephant.com/what-is-digital-transformation> (the date of application: 01.10.2022).
2. Трансформація бізнес-майдсету. (2018) [Електронний ресурс]. URL: <https://home.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2018/09/kpmg-review-magazine-1-2018.pdf> (дата звернення: 02.10.2022).
3. Результати рейтингу «ТОП-20 digital-банків України»: коментар редакції Banker.ua [Електронний ресурс]. URL: <https://banker.ua/uk/top-20-digital-bankiv-komentar-redakcii/> (дата звернення: 02.10.2022).
4. Erkes O., Kalyta O., Gordiienko T. Banking digitalization during the COVID-19 pandemic / HERALD of Kyiv National University of Trade and Economics. Scientific journal 2021 № 6 (140) С. 133–146 [Електронний ресурс]. URL: <http://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/issue/view/10/34> (дата звернення: 02.10.2022).

УДК 005.336.4-027.63:336.226.1:658.1

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЙОГО АДАПТАЦІЯ ДО ВІТЧИЗНЯНИХ УМОВ

Колісник В. О., магістр спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси і кредит»

Педченко Н. С., д. е. н., професор професор кафедри фінансів та банківської справи

Анотація. У статті розглянуто зарубіжний досвід оподаткування прибутку підприємств та розглянуті можливості його адаптації до вітчизняних умов.